

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annetun lain 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annettua lakia siten, että kokeilua voitaisiin jatkaa vuonna 2009 toteutettavista kuntajaon muutoksista huolimatta Naantalın kaupungissa lakkautetun Velkuan kunnan alueella ja Länsi-Turunmaan kaupungissa lakkautettujen Houtskarın, Iniön,

Korppoon ja Nauvon kuntien alueella niiden työnantajien osalta, joilla on kiinteä toimipaikka näissä lakkautetuissa kunnissa ja jotka ovat tehneet lain mukaisen aloitusilmoituksen ja käyttäneet maksuvapautusta vuoden 2008 loppuun mennessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annettu laki (1200/2002, jäljempänä *maksuvapautuslaki*) on ollut voimassa Enontekiön, Inarin, Kemijärven, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Sallan, Savukosken, Sodankylän, Utsjoen ja Ylitornion kunnissa sekä niin sanotuissa A-saaristokunnissa eli Hailuodon, Houtskarın, Iniön, Korppoon, Nauvon ja Velkuan kunnissa (jäljempänä *kokeilualue*) vuoden 2003 alusta lukien. Lisäksi vuodesta 2007 alkaen lain soveltamisalaan ovat kuuluneet Ilomantsin, Juuan, Lieksan, Nurmeksen, Rautavaaran ja Valtimon kunnat. Laki on määräaikaisena voimassa vuoden 2009 loppuun saakka.

Valtioneuvosto on kesäkuussa 2008 päättänyt lakkauttaa Velkuan kunnan ja siirtää sen alueen osaksi Naantalin kaupunkia vuoden 2009 alusta lukien. Kuntajaon muutos koski lisäksi Merimaskun ja Rymättylän kuntia. Vuoden 2009 alusta lukien Houtskarın, Iniön, Korppoon ja Nauvon kunnat muodostavat valtioneuvoston kesäkuussa 2008 tekemän päätöksen mukaan kokeiluun kuulumattoman Paraisten kaupungin kanssa uuden Länsi-Turunmaa kaupungin.

Maksuvapautuslakia sovelletaan kokeilualueella yksityisiin työnantajiin, valtion liikelaitoksiin, kuntiin, kunnissa sijaitseviin kuntayhtymiin sekä evankelis-luterilaiseen kirkkoon, sen seurakuntaan ja seurakuntayhtymään sekä ortodoksiseen kirkkokuntaan ja sen seurakuntaan. Lain mukaan sosiaaliturvamaksuvapautukseen on oikeutettu työnantaja, jolla on tuloverolain (1535/1992) 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka kokeilualueella. Maksuvapautus koskee vain kokeilualueella sijaitsevan toimipaikan työntekijöille maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää työnantajan sosiaaliturvamaksua.

Maksuvapautuksen enimmäismäärä on työnantajaa kohden 30 000 euroa vuodessa. Tukien yhteismäärä ei saa ylittää kolmen

vuoden ajanjaksolla 100 000 euroa. Vapautuksen enimmäismäärät perustuivat alun perin komission asetukseen (EY) 60/2001 ja sen de minimis -tukisäännöksiin. Asetusta on sittemmin muutettu ja de minimis-tuen enimmäismääriä korotettu, mutta lakia ei ole tältä osin muutettu.

Lain mukaan työnantajan on tehtävä aloitamisilmoitus kotipaikkansa verovirastolle. Työnantaja on tämän jälkeen voinut omaaloitteisesti tehdä vähennyksen maksamiinsa sosiaaliturvamaksuihin. Työnantajan on kuitenkin ilmoitettava verovirastolle maksuvapautusvähennyksien määrä.

Lapın, Pohjois-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskukset ovat velvollisia antamaan pyynnöstä Verohallitukselle sekä työnantajien kotipaikan verovirastoille tietoja lain soveltamisen perusteista sekä avustaa maksuvapautusta koskevan kokeilun tiedottamisessa kokeilun piiriin kuuluville työnantajille.

Lisäksi samanlainen sosiaaliturvamaksuja koskeva kokeilu on toteutettu Kainuun maakunnassa työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta Kainuun maakunnassa vuosina 2005—2009 annetulla lailla (1094/2004).

Edellä kerrottujen Lapın ja Kainuun kokeilujen rahoittamiseksi muiden työnantajien sosiaaliturvamaksuja on korotettu väliaikaisesti. Voimassa olevia työnantajan kansaneläkemaksuja on maksuvapautusten vuoksi korotettu 0,011 prosenttiyksikköä vuonna 2008. Sairausvakuutusrahaston osalta sairausvakuutusetuudet on rahoitettu vuoden 2006 alusta lukien kokonaisuudessaan laissa säädettyjen rahoittajatahojen kesken. Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentit tarkistetaan siten, että vakuutusmaksuilla katettava osuus rahoitetaan tarkistamalla palkansaajilta ja yrittäjiltä perittävän päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentteja yhtä monella prosenttiyksiköllä.

Lain tarkoituksena on selvittää työnantajille annettavan maksuvapautuksen vaikutusta

työllisyyteen ja työnantajien työllistämisedellytyksiin. Lapin kokeilun työllisyysvaikutuksista vuonna 2005 tehdyn selvityksen (Sosiaaliturvamaksukokeilun vaikutus työllisyyteen, STM monisteita 2005:7) mukaan maksujen alennuksella ei ollut tilastollisesti merkittäviä työllisyysvaikutuksia. Maksuvapautuskokeilujen lopulliset tulokset saadaan, kun kokeilut päättyvät vuoden 2009 lopussa.

2 Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annetun lain 3 §:n muuttamista siten, että poistetaan kokeilualueista vuonna 2009 toteutettavan kuntajaon muutoksen perusteella lakkautettavat Velkuan, Houtskarın Iniön, Korppoon ja Nauvon kunnat, mutta mahdollistetaan maksuvapautuksen jatko näillä alueilla vuonna 2009. Sosiaaliturvamaksuvähennyksen voisi tehdä työnantaja, jolla on tuloverolain 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka kyseisten lakkautettujen kuntien alueella ja joka olisi tehnyt lain mukaisen aloittamisilmoituksen ja käyttänyt maksuvapautusta vuoden 2008 loppuun mennessä. Työnantajan tulisi täyttää myös muut lain mukaiset maksuvapautuksen edellytykset.

3 Esityksen vaikutukset

Esitys ei merkitse kokeilun laajentamista, vaan mahdollistaa vain kokeilun jatkamisen kuntajaon muutoksesta huolimatta lakkautettavien Houtskarın, Iniön, Korppoon, Nauvon ja Velkuan kuntien alueilla lain voimassaolajan eli vuoden 2009 loppuun saakka sellaisten työnantajien osalta, jotka ovat tehneet lain mukaisen aloitusilmoituksen ja käyttäneet maksuvapautusta vuoden 2008 loppuun mennessä sekä jotka täyttävät lain mukaiset maksuvapautuksen edellytykset vuonna 2009. Kokeiluun ei voisi siten tulla mukaan uusia työnantajia enää vuonna 2009, vaan kokeilua jatkettaisiin vain ennen kuntajaon muutosta ilmoituksen tehneiden ja vapautusta käyttäneiden osalta. Näiden osalta kiinteä toimipaikka voidaan todeta ja seurata sekä valvoa maksuvapautusta Verohallituksen ylläpitämässä järjestelmässä. Kokeilun jatka-

misella on haluttu suojata alueen työnantajien luottamusta siihen, että kokeilu on voimassa vuoden 2009 loppuun saakka. Uusien työnantajien hyväksyminen kokeiluun olisi merkinnyt tapausten yksittäistä seuraamista. Kokeilun rajoitetulla jatkolla ei ole kuin vähäisiä hallinnollisia vaikutuksia.

Esitys merkitsisi, ettei Naantalın ja Länsi-Turunmaan kaupungilla olisi mahdollisuutta saada vapautusta sosiaaliturvamaksusta niiden työntekijöiden osalta, jotka työskentelevät kiinteässä toimipaikassa lakkautettavissa kunnissa. Lisäksi seurakuntien yhdistyessä kuntajaon muutoksia vastaavasti seurakunnilla ei ole mahdollisuutta käyttää maksuvapautusta lakkautettavien kuntien alueella työskentelevien työntekijöiden osalta. Näitä viranhaltijoita ja työntekijöitä ei voida enää erotella uuden kunnan tai seurakunnan muusta henkilöstöstä. Täten kokeilu pistuu kuntatyönantajan ja seurakuntien osalta.

Ehdotetun maksuvapautuksen kustannukset vuonna 2009 olisivat noin 260 000 euroa, josta kansaneläkemaksujen osuus on noin 110 000 euroa. Kustannukset ovat niin pienet, että ne eivät aiheuta muutosta kansaneläkemaksuun vuonna 2009. Sairausvakuutusrahaston osalta vajuus tulee katettavaksi palkansaajien ja yrittäjien päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun määrittämisen yhteydessä vuodelle 2010.

4 Asian valmistelu

Valmistelu on tehty valtiovarainministeriössä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 2009 alusta. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran maksuvapautukseen joulukuussa 2008 maksettujen palkkojen perusteella määntyvään tammikuussa 2009 suoritettavaksi tulevaan sosiaaliturvamaksuun. Viimeisen kerran vapautuksen saisi tammikuussa 2010 joulukuussa 2009 maksettavien palkkojen perusteella.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6 Säättämisjärjestys

Perustuslakivaliokunta on aiemmin lakia koskevassa lausunnossaan katsonut, että laki voidaan käsitellä tavallisen lain säättämisjärjestyksessä. Ehdotettu muutos on osa määräaikaista kokeilua, jonka tavoitteena on saada kokemuksia maksuvapautuksen vaikutuksista työllisyyteen ja työnantajien työllistämisedellytyksiin.

Lakkautettavissa kunnissa työnantajat joutuvat erilaiseen asemaan sillä perusteella, ovatko he tehneet ilmoituksen vuoden 2008 loppuun mennessä vai sen jälkeen. Erilainen

asema koskee vain yhtä vuotta ja kyseessä on kokeilu. Hallinnollisesti olisi vaikeaa toteuttaa kokeilua uusien työnantajien osalta, koska näiden osalta ei ole saatavissa tilastollista tietoa toimipaikkojen sijainnista. Erilainen asema koskisi vain vuotta 2009.

Hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säättämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuonna 2003—2009 20 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1200/2002) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 1056/2006, seuraavasti:

3 §

Tätä lakia sovelletaan 1 §:ssä tarkoitettuun työnantajaan, jolla on tuloverolain (1535/1992) 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka jossakin seuraavista kunnista (*kokeilualue*):

1) Lapin lääni: Enontekiö, Inari, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki tai Ylitornio;

2) Oulun lääni: Hailuoto; tai

3) Itä-Suomen lääni: Ilomantsi, Juuka, Lieksa, Nurmes, Rautavaara tai Valtimo.

Lisäksi lakia sovelletaan Naantalin kaupungissa lakkautetun Velkuan kunnan alueella ja Länsi-Turunmaan kaupungissa lakkautettujen Houtskarın, Iniön, Korppoon ja Nauvon kuntien alueella työnantajaan, jolla on alueella tuloverolain (1535/1992) 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka ja joka on tehnyt 6 §:ssä tarkoitetun aloitta-

misilmoituksen verovirastolle ja käyttänyt maksuvapautusta vuoden 2008 loppuun mennessä.

Maksuvapautus koskee vain kokeilualueella sijaitsevan kiinteän toimipaikan työntekijöille maksettujen palkkojen perusteella määrätyvää työnantajan sosiaaliturvamaksua. Kotitaloustyönantaja on oikeutettu maksuvapautukseen, jos työ suoritetaan kokeilualueella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran maksuvapautukseen joulukuussa 2008 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvään tammikuussa 2009 suoritettavaksi tulevaan sosiaaliturvamaksuun.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Hallinto- ja kuntaministeri *Mari Kiviniemi*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuonna 2003—2009 20 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1200/2002) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 1056/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Tätä lakia sovelletaan 1 §:ssä tarkoitettuun työnantajaan, jolla on tuloverolain (1535/1992) 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka jossakin seuraavista kunnista (*kokeilualue*):

- 1) Lapin lääni: Enontekiö, Inari, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki tai Ylitornio;
- 2) Oulun lääni: Hailuoto;
- 3) Länsi-Suomen lääni: Houtskari, Iniö, Korppoo, Nauvo tai Velkuu; tai
- 4) Itä-Suomen lääni: Ilomantsi, Juuka, Lieksa, Nurmes, Rautavaara tai Valtimo.

Maksuvapautus koskee vain kokeilualueella sijaitsevan kiinteän toimipaikan työntekijöille maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää työnantajan sosiaaliturvamaksua. Kotitaloustyönantaja on oikeutettu maksuvapautukseen, jos työ suoritetaan kokeilualueella.

Ehdotus

3 §

Tätä lakia sovelletaan 1 §:ssä tarkoitettuun työnantajaan, jolla on tuloverolain (1535/1992) 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka jossakin seuraavista kunnista (*kokeilualue*):

- 1) Lapin lääni: Enontekiö, Inari, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki tai Ylitornio;
- 2) Oulun lääni: Hailuoto; tai
- 3) Itä-Suomen lääni: Ilomantsi, Juuka, Lieksa, Nurmes, Rautavaara tai Valtimo.

Lisäksi lakia sovelletaan Naantalın kaupungissa lakkautetun Velkuan kunnan alueella ja Länsi-Turunmaan kaupungissa lakkautettujen Houtskarın, Iniön, Korppoon ja Nauvon kuntien alueella työnantajaan, jolla on alueella tuloverolain (1535/1992) 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka ja joka on tehnyt 6 §:ssä tarkoitettun aloittamisilmoituksen verovirastolle ja käyttänyt maksuvapautusta vuoden 2008 loppuun mennessä.

Maksuvapautus koskee vain kokeilualueella sijaitsevan kiinteän toimipaikan työntekijöille maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää työnantajan sosiaaliturvamaksua. Kotitaloustyönantaja on oikeutettu maksuvapautukseen, jos työ suoritetaan kokeilualueella.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

*Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran
maksuvapautukseen joulukuussa 2008 mak-
settujen palkkojen perusteella määräytyvään
tammikuussa 2009 suoritettavaksi tulevaan
sosiaaliturvamaksuun.*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpi-
teisiin.*
